

ЗОРНИЦА

Първият брой на вестника е отпечатан в Цариград на 2.I.1876 г.

Година 138 • ноември 2014 • брой 11 • 0,30 лв. • Най-старият български седмичник

Колко са прекрасни върху планините нозете на онзи, който благовества, който проповядва мир, който благовества добро, който проповядва спасение, който казва на Сион: Твоят Бог царува!
Исаия 52:7

РЕДАКЦИОННА

Вярвам в силата на думите. Те могат да градят, но могат и да громят. Могат и да приповдигат, и да прекатурват. Да вдъхновяват и възстановяват. Или да унижават и унищожават.

Думите изпреварват действията. Често изпреварват и мислите.

За това се питам. Как да слагам юзда на гневните, гнилите и гнойните? Как да зареждам речника си със създаващи, съзиждащи, съживяващи думи?

Питам се, понеже искам да съм от тези, които благославят и строят. Твърде много разруха има около мен. Боли ме, когато чета как българското семейство се срива.

Как за половин век сме убили шест милиона българчета чрез аборт. Как само една четвърт от младите хора от 18 до 35 г. имат дете.

Как всяка година изоставяме нови две хиляди бебета в институции. Как вписаните в регистъра за осиновяване за почти 1600 деца, кандидат-осиновителите са двойно по-малко спрямо 2008 г., а системата все така си буксува.

През месеца, когато отбелязваме Деня на будителите и Деня на християнското семейство се питам също дали семействата на християните са духовно будни.

Дали сме различни с нещо?

Има ли в нас светлина от друго измерение? Имаме ли с какво да наклоним везните? Носим ли добра вест за България?

Отговорите не са лесни. Нито еднозначни.

Но аз бих започнал откъм света на думите. Без да бързам. Тихо ще търся слова, които благославят, творят, издигат.

Думи като усмивка, уют, благодат. Глаголи като прощавам, обичам, моля се.

Вместо сърдити изкази, сърдечни изрази.

Ободряващи, окриляващи, окуражаващи слова.

Вдъхновяващи, вдъхващи живот. Непридричливо начало, но от сърце.

Влади РАЙЧИНОВ

Повечето евангелски християни добре познават петте известни *solae* на Реформацията: *Sola scriptura* – Библията като върховен критерий за вярата и живота; *Sola fide* – спасение само чрез вяра; *Sola gratia* – единствено по благодат, и *Solus Christus* – само от Христос. Тези четири неща естествено водят към *Soli Deo gloria*

– само на Бога да бъде слава. Приемането им довежда до мощно обновително движение, чието влияние и днес се усеща във всяка област на живота и част на света.

За съжаление историята ясно показва, че Църквата – и евангелската църква не по-малко от всяка друга – твърде лесно забравя своя произход, основа и призив. Като богочовешки организъм тя неизменно се подхранва от Божията благодат, но и винаги се изкушава да се отклони от пътя. Това постоянно „криволичене“ е родило още един, не чак толкова известен девиз на Реформацията – *Ecclesia semper reformanda est* – Църквата трябва да бъде реформирана и винаги реформираща се.

Проф. К. Е. Скидсгаард обяснява това по следния начин: „Връзката между Божие царство и Църквата винаги е двустранна. От една страна, Божие царство винаги поставя границите, според които Църквата бива съдена. От друга страна, Божие царство дава на Църквата цялото ѝ божествено съдържание. Всичко онова,

което е проблематично за Църквата, произлиза от тази двойственост. Това е Божията Църква, където работи възкръсналият Господ, и това е човешката Църква, която постоянно трябва да се освобождава от отстъплението и суеверието, от своята себеправедност и упорство. Отново и отново Църквата се изкушава да стане твърде

Реформаторите от XVI век нито са смятали себе си за непогрешими, нито са били обсебени от натрапчиво желание да изрекат последната дума по всеки въпрос. В определен смисъл те могат удачно да бъдат сравнени с будители – хора, които сочат в правилната посока и бият тревога, когато е необходимо.

Днешната църква (както и църквата от всяка епоха) със сигурност

Реформатори и будители

религиозна и ревностна институция за пропагандиране на праведност, в която свободата на благовестието се заменя за робството на закона под една или друга форма. Църква, която става цел за самата себе си и постановява своя собствен закон или охлажда чрез външни формалности, е в опасност да стане отстъпила църква. Поради тази причина Бог постоянно повдига вражда срещу Църквата заради доброто на Църквата. *Ecclesia semper reformanda est.*”

Погледната от този ъгъл, Реформацията вече не е просто история, с която се идентифицираме, нещо минало, ясно, веднъж завинаги фиксирано, за което стоим. Тя е процес, който продължава и днес и в който ние участваме, завръщайки се отново и отново към Божие Слово, Божията благодат и Божия Христос и търсейки как да приложим непромениливото благовестие към постоянно променящия се около нас свят.

има нужда от будители, които да я разтърсват в спокойния ѝ сън и да я изваждат от съзнателното неведение, че светът не чува и не разбира какво му казва тя. Всяко подобно пробуждане е свързано с криза, съпротива, понякога дори с враждебност. Но това е неотменна част от всяка реформация, а историята ни показва, че кризата често е единственият начин Църквата да служи вярно на своя Господ.

Денят на Реформацията и празникът на народните будители се честват непосредствено един до друг – съответно на 31 октомври и 1 ноември. Тяхната близост в календара е още едно добре дошло напомняне за двойната връзка помежду им – че ролите на реформатора и на будителя в голяма степен се припокриват и че не можем да си позволим да гледаме на тези празници единствено като на отминала история. Нуждаем се да ги преживеем и днес.

Радостин МАРЧЕВ

У дома

Живеем в преситен от информация свят. Интернет е толкова завладяващ, че ни прави зависими. След като се върнат от училище, децата ни веднага залепят очички за екрана на компютъра. Когато ги канят на рожден ден и се очаква там да общуват с приятелите си, те изваждат таблета и докато хапват торта, сърфират из социалната мрежа. Емотиконите са средствата, чрез които изразяват емоциите си. А родителите се опитват да са в крак с модата, за да приберат децата си от това електронно бягство. Днес хората имат все по-голяма нужда не толкова от информация, колкото от общуване, от приятелство, от принадлежност.

Евангелист Лука описва случка, в която Господ Исус Христос (тогава на дванадесет години) се отделя от родителите си и остава в храма в Йерусалим, докато те се връщат у дома след празника Пасха (Лука 2: 41-52). На пръв поглед едно дете е избягало от семейството си. Нещо обичайно за тази възраст. Нима и ние не сме правили така на тези години?

Докато родителите го търсят разтревожени, Исус води разговори с Божиите представители в храма. Задава трудни въпроси, дава смислени отговори. Със знанието си учудва дори учителите на Закона. На въпроса на Йосиф и Мария защо е избягал Исус отвръща, че трябва винаги да е на разположение на Своя Отец (Лука 2:49). Исус иска да общува с Баща си. Иска да бъде в Неговото присъствие. Едва дванадесетгодишен, Той знае, че е редно да обръща внимание не само на земния си баща, но и на небесния.

Още по време на Сътворението Исус вижда любовта на Бог Отец, Който извайва творението си, грижи се за него, осигурява му стопанин, дава му всичко необходимо.

Следва на 2 стр.

ДО ВСИЧКИ АБОНАТИ И ЧИТАТЕЛИ НА ЗОРНИЦА

Благодарим за вашата подкрепа досега! Благодарение на вас „Зорница“ продължава да излиза. Помогнете ни тя да продължава да свети всред духовния мрак у нас и занапред. Помогнете тя да достигне до повече хора. Станете проповедници на истината за Нашия Господ и Спасител чрез разпространяването на „ЗОРНИЦА“. Таксата за годишен абонамент за 2015 г. остава непроменена – само 3,60 лв. за цялата година (при цена на отделен брой 30 стотинки).

Абонирането ще продължи до 13 декември 2014 г. в пощенската станция под каталожен № 312, като уведомявате служителите в пощата, че в „Зорница“ е месечно издание.

Редакцията приема групови абонаменти – най-малко 4 броя.

Побързайте да се абонирате групово или единично. Така вие ще си осигурите получаването на вестника за цялата година на една нищожна цена и ще ни улесните в неговото издаване.

Изненадайте и някой ваш приятел или познат, като го абонирате за в. „Зорница“. Ако го поканите на църква, може би няма да дойде с вас, но ще погледне вестника, като го получи, и вие ще станете съработник на Бога и блавестител на евангелските истини.

Бог да ви благослови и употреби за разпространяването на в. ЗОРНИЦА! Разчитаме на вашата духовна и материална подкрепа.

С благодарност и благословения,

ЗОРНИЦА

България се нуждае от силни духовни водачи

Не са много политиците в днешна България, които са християни по лично убеждение. **Мартин Димитров**, депутат от Реформаторския блок и бивш председател на СДС, е един от тях. Той беше така любезен да даде кратко интервю за в. „Зорница“.

- **Вие открито изповядвате своята вяра пред обществото. Възможно ли е един успял политик в България да бъде и ревностен християнин?**

- Християнството включва и ценностна система и това го прави особено важно за хора, които се занимават с политика. Пожелавам си с годините броят на християните в политиката да расте. Това ще бъде добро и ще реши много проблеми в България.

- **Как гледат други политици на Вашите убеждения?**

- Различно. Някои с уважение, други с неразбиране. Периодът на комунизъм в България имаше опустошителен ефект върху християнството и това не е случайно. В редица срещи, които съм имал със западноевропейски политици, най-нормалното и често срещано обстоятелство

е хората с десни възгледи да бъдат и посветени християни. В редица страни дясното мислене върви заедно с християнството. Убеден съм, че постепенно България ще възстанови християнските си традиции и вяра.

- **Сред много вярващи битова клишетата, че „политиката е мръсна работа“. Поради това те се отказват да гласуват и изобщо не се интересуват от политическия живот. Какво бихте казали на такива хора?**

- Вярващият човек трябва да е активен и да води битката за справедливост с всички честни средства. Негласуването е заравяне на глава в пясъка. Точно християните трябва да бъдат активни и най-много да вярват в промяната. През каквито и трудности да минаваме, колкото и безнадеждно да изглежда, вярата трябва да ни води към убеждението, че България може да бъде различна, може да се превърне в преуспеваща европейска държава.

Първо обаче трябва да преборим апатията в нас, ако искаме да живеем в по-добър свят.

- **А бихте ли насърчили повече християни да се включат по-активно в политическия живот?**

Снимка: БГНЕС

- Категорично да. Християните трябва да участват и с усилията си, с морала си, с вярата си, за да променят България.

- **Според вас може ли да се случи така дълго отлаганата лустрация? Могат ли лустрационни текстове да минат пред КС или е необходимо свикването на ВНС?**

- Самият аз съм внасял лустрационен закон, защото никога не е късно за правилните решения и за премахване на оковите на Държавна сигурност върху България. За съжаление много партии си намериха удобно извинение да не

подкрепят моето предложение. Включително и партии, които претендират за дясна идентичност. Решението от тук нататък е умна лустрация, която да не може да бъде спряна нито от КС, нито с обичайните комунистически номера.

- **Какви следва да са приоритетите в новото НС, свързани с духовната сфера и образованието?**

- Веднъж вече внасях заедно с колеги законопроект за задължително християнско вероучение. Смятам, че тази тема има бъдеще и трябва отново да бъде повдигната, въпреки че има много въпроси за доизясняване.

- **И накрая един въпрос във връзка с Деня на народните будители (1 ноември). Може ли съвременното българско общество да създаде свои нови духовни водачи? И как?**

- България има нужда от нови и силни духовни водачи. Атеизмът, често свързан с непознаване и невежество, може да бъде преодолян само с водителството на силни харизматични християнски лидери.

Въпросите зададе Александър АНГЕЛОВ

У дома

Следва от 1 стр.

Още тогава Исус става свидетел как дори и при грехопадението на човека Бог е Този, Който пръв го потърсва. Самият Той желае да продължи взаимоотношенията си с венеца на Своето творение. За това и някак учудено малкият Исус отговаря на Йосиф и Мария: „Защо да ме търсите? Не знаете ли, че трябва да съм в това, което е на моя Отец?“ Естествено е Той да бъде при Баща си и да се радва, че могат да прекарат време заедно, защото те се обичат и за тях взаимоотношенията са на първо място.

За нас, хората, въпросът за взаимоотношенията е труден. Те не се пораждат от само себе си. За тях трябва да се полагат усилия и да има стремеж да се запазват. Когато някой иска да общува с друго, в повечето случаи той трябва да жертва нещо от себе си в полза на приятелството. Да пострада той вместо другия.

Така Бог толкова възлюби света, че пострада, като даде Сина си за тези, които вярват в Него

(Йоан 3:16-17). В евангелията Исус толкова обича Отца си, че жадува да изпълни волята Му (Мат. 26:39). Целенасочено Той отива на Кръста според благоволения на Своя Баща (Исая 53:10). Разпънат, Той страда заради мисълта, че е изоставен там (Мат. 27:46).

Близостта и приятелството, от които изпитваме толкова огромна нужда, се раждат в контекста на взаимоотношенията. А те от своя страна имат за отправна точна стремежа да поставяме другия по-горе от себе си.

В тази случка евангелист Лука ни представя две нива на семейна принадлежност и две нива на покорство. От една страна, Исус изгражда взаимоотношения със своя земен баща (51 ст.), но от друга страна, търси и Небесния си Отец. Той разбира, че принадлежи както на земното си семейство, така и на Небесния си дом. Докато покорството Му към Йосиф Го прави добър син, послушанието Му към Отца донася спасение и промяна за света.

Нашето съвремие страда от крайна поляризация на почти всички нива. Липсата на доверие е нещо

естествено. Непознаването на нуждите на другия е всекидневие. А това няма как да не произлиза от семейството, което е в основата на обществото ни.

Съвремие то ни страда от липса на ценности, защото семейството ни е слабо. Лелеем за будно общество, но нямаме тази градация на взаимоотношенията – първо с Бог Отец и после с най-близките си. Следва да осъзнаем, че семейството не е въпрос на съжителство, а на принадлежност. Поставени сме един до друг не само по наш избор, но най-вече по Божията воля. Създадени сме, за да бъдем едно с другия, за да отразяваме единството на Бога.

Ако осъзнаваме тези истини, тогава таблетите, компютрите и интернет ще бъдат на заден план пред чувствата, нуждите, радостите и болките на човека до нас. Това в пълна сила важи както за домовете ни, така и за Божия дом – Църквата, в която всеки от нас има своето място за изграждането на Неговото царство.

Да заложим на взаимоотношенията!

П-р Станислав АЛЕКСИЕВ

В търсене на смисъла на живота

Човекът е същество, ощетен откъм смисъл. Ако не вижда смисъл в живота си, за него е трудно да бъде щастлив“ (прот. Лоргус, Книга за щастие). Тези проникновени думи послужиха като отправна точка на лекцията на православния апологет Олег Воскресенски (Русия/САЩ) „Различни светогледи в

Олег Воскресенски. Снимка: <http://sobor.by/>

търсене на смисъла на живота“, изнесена на 12 октомври т.г. в Първа евангелска църква (София). Лекторът подчерта насъщната необходимост на всеки от нас да намери смисъл и цел на съществуването си. Този въпрос е тревожил и велики умове, и обикновени хора от всички времена, култури и религиозни традиции. Но отговорите, които дават различните религии или философски учения, са твърде разнообразни. Идеологии, които отричат съществуването на Бога, ни изправят пред неизбежната победа на смъртта и в крайна сметка не ни носят никаква утеха. Но ако има Бог и Той е оставил Своите следи в историята, това може да придаде смисъл на живота и оправдава съществуването на света и на човека.

За това говорителят се съсредоточи в учението за Бога на различните световни религии. Той показа, че сериозното богословие трябва да включва две основни черти на Бога: безкрайност (в противовес на

човешката крайност и смъртност) и личностност (за да е възможно лично общуване между Него и човека). Единствено трите „авраамически религии“ – юдеизмът, християнството и ислямът – проповядват такъв Бог. Само че основанията, на които стъпват, са различни и не са с еднаква достоверност. Единствено според християнството ние можем да знаем от исторически свидетелства, че Бог съществува. Защото самият Бог се е открил на света преди две хиляди години като човек в лицето на Исус Христос.

В заключителната част на лекцията си Олег Воскресенски направи преглед на аргументите, че Библията е достоверен исторически документ за личността и учението на Христос. Тези аргументи стават напълно убедителни, когато приложим към Светото писание критериите на съвременната историческа наука. То превъзхожда всички останали древни произведения по брой на достигналите до нас преписи, по тяхната

взаимосъгласуваност и по времевата им отдалеченост от оригиналите.

Лекцията на д-р Воскресенски предизвика голям интерес и беше последвана от множество въпроси и коментари на слушателите. Получи се жива дискусия. Говорителят беше поканен да посети отново България и да изнесе отново беседа по такива теми. Всъщност изложението му представляваше встъпителна част от семинар, озаглавен „В търсене на вярата“ и целящ да покаже разумните научно-исторически основания на християнската вест. Този семинар е изключително подходящ за широка аудитория от търсачи на истината, Бога и смисъла в живота. Приема се добре и в православни, и в протестантски християнски среди, и се изнася успешно от различни лектори в много страни по света.

Олег Воскресенски беше на посещение в България по покана на сдружение ХАРТА. Той взе участие също така в дискусия на тема „Библия и наука“ в книжарница „Къща за птици“, както и в предаването „Благовестие“ по БНР с водещ Ана-Мария Кръстева.

Тодор ВЕЛЧЕВ

Когато се запознаваме с живота на гений като Леонардо да Винчи, притежаващ много таланти, ние го наричаме „ренесансова личност“. Една такава ренесансова личност е бил и французинът Блез Паскал (1623–1662 г.). Още като дете той показва изключителни способности, а в зряла възраст става изтъкнат математик, физик и изобретател. Неговите важни приноси в математиката са в областите на геометрията и диференциалното смятане, както и в разработването на теорията на вероятностите. Като физик той се занимава с изучаването на флуидите (течностите и газовете), а формулираният от него „закон на Паскал“ стои в основата на хидравликата. Едва на 19 години Паскал конструира първия механичен калкулатор, а впоследствие изобретява още двадесет вида, наречени по-късно в негова чест „паскалини“. Доскоро използваният в научните среди компютърен език PASCAL също носи неговото име.

Но Паскал е също и влиятелен християнски автор и апологет. Той израства с вярата, че Библията е Божието слово, но разбиранията му са били по-скоро абстрактни. Увлеча

се по янсенизма – реформаторско католическо течение, което поставя ударението върху Августиновата (и калвинистичната) представа за благодатта. При все това Паскал живее в духовно униние, достигащо до отчаяние. Отвратен от себе си, веднъж той пише: „Ако човек не познава себе си като изпълнен с гордост, нездрави амбиции, похотливост, немощ, дребнавост, несправедливост, той е напълно сляп. А ако проумее това и не иска да бъде избавен, какво можем да кажем за такъв окаяник?“ Паскал показва презрение към светските страсти, ала все още не се чувства привлечен от Бога.

Блез Паскал (1623–1662 г.)

Бележка на редакцията: Рубриката е посветена на кръгли годишнини от ключови събития в християнската история. По материали от *Christianity.com*. Превод с допълнения: Тодор ВЕЛЧЕВ.

На 23 ноември 1654 г. обаче се случва нещо, което преобразява живота му. Докато преминава по един мост с карета, конете внезапно забързват и пропадат в реката. Паскал е изхвърлен на пътя. Той вижда в случилото се пряко предупреждение от Бога. През същата нощ преживява обръщение към Христос, в следствие на което забележителната му научна работа ще отстъпи на заден план. Стаята на Паскал се изпълва със светлина. Той разпознава присъствието на Исус, Словото на Бога. На парче пергамент ученият записва няколко изречения, избликлнали от екстаза на душата му в този момент:

Бог Авраамов, Бог Исааков и Бог Яковов, не богът на философите и на учените... Радост, радост, радост, сълзи от радост... „Това е вечен живот, да познаят Тебе, единствения истинен Бог и Исуса Христа, Когото Ти си изпратил“ (Йоан 17:3). Исус Христос! Исус Христос... Нека никога не отпадна от Него... Няма да забравя Твоето слово. Амин.

Паскал зашива този пергамент в подгъва на палтото си и го носи със себе си до края на своя живот. От този ден насетне той се изпълва с все по-дълбока увереност, че трябва да живее най-вече за Бога.

И започва да отделя много повече средства за бедните.

Паскал се свързва по-тясно с янсенистите, наблюдаващи на морала във всички области на живота. През 1657 г. той публикува своите *Писма до един провинциал*, в които критикува нравственото учение на йезуитите, рационализма на Рене Декарт и скептицизма на Монтен, като призовава за връщане към учението на Августин за благодатта. Волтер описва този сборник като „първа порода си творба на един гений, която се появява във Франция“. Тази оценка се споделя и до ден днешен от изследователите. Произведението е първият образец на разговорен език във френската литература.

Паскал настоява, че човек достига до познаването на Бога не толкова чрез разума си, а най-вече със сърцето си, чрез вяра. Нашето сърце може да ни доведе при Бога и до любовта към Него. Само чрез вяра можем да познаем Христос – вяра, която единствено Бог може да ни даде. Тези и други идеи Паскал развива в друга своя знаменита книга – *Мисли*. Тя представлява предварителни бележки върху замисления труд *Апология на християнството*. Той обаче така и не се осъществява поради ранната смърт на Паскал.

17. Проникване на реформаторски идеи в Гръцката патриаршия

БЕЛЕЖКИ ЗА РЕФОРМАЦИЯТА

Този процес се свързва главно с името на патриарх Кирил Лукарис. Кирил е роден на 13 ноември 1572 г. на остров Крит със светското име Константин¹. По това време Крит е под венецианско владение, което дава възможност на Константин да замине за Венеция и да постъпи в църковна семинария. По-късно продължава да учи в Университета на Падуа, където се чувства силното влияние на ренесансовия хуманизъм. Впоследствие следва и във Витенберг, и в Женева, където се запознава с идеите на различните крила на Реформацията. След такова многостранно университетско обучение се завръща в родината си и приема свещенически сан под името Кирил.

В началото на своята кариера като духовно лице е включен в делегация, изпратена в Полша от александрийския патриарх за преговори с полския крал Сигизмунд III. Последният оказва натиск за сключване на т.нар. Брест-Литовска уния на православните християни в източна Европа с Рим. В полза на такъв съюз работи и киевският митрополит Михаил Рагуза. Ролята на Лукарис е да се противопостави на този униатски процес. В редовете на опозицията на преговорите се включват и епископите на Лвов и Пшемисъл.

Кирил Лукарис наблюдава с тревога прозелитската кампания на йезуитския орден в земите на Източна Европа, която има значителен успех и поради ниската образователна подготовка на православните свещеници. Той си дава сметка, че само с политически действия този проблем няма да се разреши, и затова насърчава развитието на богословско обучение в духа на източноправославната доктрина. В продължение на шест години служи като преподавател в Православната академия на Вилнюс (днес столица на Литва). Създава богословска семинария „Атониада“ на Света гора в Атон. Намира средства и спонсорира Максим от Галиполи за издаването на Библия на осъвременен гръцки език.

През 1602 г. Кирил Лукарис е избран за патриарх на Александрия, а през 1620 г. поема патриаршеския престол в Константинопол. За да се противопостави на йезуитския прозелитизъм и за да обнови източното православие, той

търси аргументи в англиканското и в калвинисткото богословие. Това не остава скрито за представителите на западните дипломатически мисии. Така Кирил спечелва симпатии и поддръжка от посланиците на Великобритания и Холандия, но същевременно с това си създава врагове в посолствата на Франция, Венеция и Австрия. Лукарис праща млади гръцки богослови да следват в Швейцария, Холандия и Англия.

Посланиците на католическите страни успяват да обвинят Лукарис пред султана в действия срещу неговата суверенна власт. Затова той бива изпратен на заточение на остров Родос, откъдето е освободен скоро по настояване на англичаните и холандците. Докато е в Родос, Лукарис има време да напише коментари върху Институцията на християнската религия на Калвин. Поема отново патриаршеския пост в Константинопол.

През 1629 г. Кирил Лукарис публикува своята *Изповед на вяра*, в която може да се открие силно калвинистко влияние, адаптирано към текстове на предишни източноправославни вероизповедни документи. Тя се издава на немски, английски, в две латински версии и четири пъти на френски език. През 1533 г. е издадена и на гръцки. В нея е записано, че авторитетът на Писанието е над този на Традицията, защото Писанието е боговдъхновено чрез Святия Дух. Освен това в нея се твърди, съгласно Писанието, че Бог е предопределил някои за спасение, а други за вечно осъждане и го е направил не поради някакво предварително знание на техните дела на вяра, а въз основа на суверен Божий указ.

Лукарис не отхвърля изрично застъпническата роля на светиите, но утвърждава учението, че Исус Христос е единият и единственият посредник за нашето спасение. Той е единственият глава на Църквата. Оправданието е само поради вяра, защото единственият принцип на спасението е Христовата правда, която се прилага в полза на този, който идва до покаяние. Това покаяние обаче не е резултат на човешка свободна воля – която вече не съществува у неновородещите, – а е поради предопределение. Има само две тайнства – Кръщение и Евхаристия. Христос

присъства в евхаристийните дарове реално, но по такъв начин, че вярващият яде не със зъби, а с душата. Накрая в Изповедта на вяра се твърди, че поклонението на иконите трябва да се отхвърли като суеверие².

Всичко това дава повод на патриарх Доситей Ерусалимски да свика Синода на Ерусалим, където калвинисткото учение бива осъдено. Патриарх Лукарис е подложен на постоянни репресии – седем пъти е свалян и възкачван отново на патриаршеския трон. Накрая под натиска на йезуитите отново е обвинен в противодържавна дейност. Докато султан Мурад IV, който го покровителства, е зает във война с Персия, той е отведен на кораб в Босфора и там е екзекутиран от еничари на 27 юни 1638 г. Същата година на Събор в Константинопол се поизнасят анатемите срещу Кирил и срещу неговата Изповед на вяра.

През 1672 г. на друг събор в Ерусалим Кирил е реабилитиран с мотива, че не той е писал тази Изповед, а някой друг анонимен автор. Междувременно обаче съществува доста голям обем кореспонденция на Кирил с холандеца Велгелму, която потвърждава калвинистката насоченост на патриарха. Автентичността на тази кореспонденция се оспорва от някои православни историци. Посочва се и писмо на Кирил от 1622 г., в което той твърди, че протестантската доктрина е богохулна.

Дори у него да се намират някои противоречиви изказвания, Кирил Лукарис се откроява ярко в лоното на източноправославната църква през първата половина на XVII век със своето ревностно желание да я обнови радикално по примера на западните реформатори и да я постави на основи, които ще ѝ осигурят нов прогрес в развитието ѝ.

П-р Данаил ИГНАТОВ

¹ Виж Кирил ЛУКАРИС. Восточное исповедание христианской веры. Публикация текста, вступительные статьи, примечания проф. Й.А. МЕЙЕРА. Санкт-Петербург, изд. Мирт, 2000, с.13.

² Виж GONZALEZ Justo L., A History of Christian Thought, ...,с. 415.

ЗА ВАС ЖЕНИ

Жената манипулатор

Като ученичка Жения си мечтаеше да стане лекар. Беше отличничка. Искаше да носи добро на хората. Но в последния клас срещна Жоро. Той бе войник в техния град. Пламна една любов... Последва сватба, после бебе, после време. По това време почина баща ѝ. А парите все не стигаха. Жоро замина за Коми да печели за жилище. Там обаче се запознал с новата си „любов“. Междувременно Жения така и не стана лекар. Животът си течеше, а децата си растяха. С времето тя реши, че ще дава всичко от себе си, за да може поне големият ѝ син Иван да стане лекар.

Ала животът я бе научил на лошия навик да манипулира околните. Още докато синът ѝ беше малък, за всички празници му купуваше леки колички линейки, разновидности на играта „Чичо доктор“, а по-късно и детски енциклопедии за устройството на човешкото тяло. Това бе началото на манипулациите ѝ.

С времето тя не му позволи да кандидатства в художествената гимназия, макар да рисуваше добре и да бе печелил награди на училищни и градски състезания. Често Жения канеше на вечеря семейство Савови от последния етаж, които бяха лекари. Жения държеше Иван да присъства на разговорите им и дори да дружи с тяхната дъщеря. Манипулациите ѝ обаче не спряха дотук.

Жения следеше телевизионни сериали като „Спешно отделение“, „Анатомията на Грейс“ и „Доктор Хаус“. И постоянно ги разказваше на Иван. Но дори и това не ѝ бе достатъчно. Често в присъствието на Иван тя многозначително казваше на своите приятелки, че ако не го приемат медицина, тя ще се разболе от рак.

Манипулацията има три отличителни характеристики. Първо, тя е *преднамерен замисъл*, който се диктува от лични амбиции и намерения. На второ място - тя е *опит за оказване на въздействие* върху друг човек, без да се съобразява с неговото мнение или неговото достойнство. И на трето място - тя осъществява целите си *независимо от волята на Бога и Неговите стандарти*.

Не са малко случаите, когато с манипулация различни жени са повлиявали хода на историята. Емблематични в това отношение са фигури като Клеопатра, Мадам дьо Помпадур, Мария Антоанета...

Вярващите жени също не са застраховани от този капан. И те могат да се оплетат в мрежите на изкушението да манипулират. По-долу следват три библейски примера – Сарая, дъщерите на Лот и новозаветната къщовница Марта.

Сарая е съпругата на Аврам. Тъй като дълги години не му ражда деца, тя предлага на мъжа си да влезе при младата египтянка Агар, за да придобие чадо чрез нея. Аврам се вслушва в съвета ѝ. В резултат Агар зачева, но започва да презира господарката си. Сарая се чувства наранена и обидена. Тя вмения на Аврам чувство на вина за болката, която ѝ причинява Агар.

В какво се състои манипулативното поведение на Сарая? Преди всичко тя не се допитва до Бога. Не се обръща към Него за мъдрост. В огромното си желание да има дете тя *замисля план* според разбиранята на тяхната култура. След това привиква Аврам и *му оказва влияние* какво да направи. Но най-лошото е, че *методът ѝ е нечестив*. За да осъществи кроежите си, тя насърчава прелюбодейството в брака им.

След като вкусува последствията от манипулациите си – презрението и отхвърлянето, Сарая, изглежда, осъзнава какво е сторила. Тя е съгрявила, вкарала е съпруга си в грях и сега горчивият плод от това расте в утробата на една египтянка (Бит. 16:1-5).

Дъщерите на Лот. След като Бог унищожаваше град Содом, те се укриват с баща си в планинска пещера (Бит. 19:30-38). Тук в сърцата на момичетата се поражда желание да бъдат като хората от света. Искат да имат деца. Страхуват се, че в пустошта това няма как да се случи. Не се допитват до Бога на Лот и на Аврам. Не се молят за мъдрост и водителство. Вместо това първо *начертават план* според своите си амбиции и сетне *упражняват въздействие* върху баща си, като го напиват с вино. Но най-лошото е, че *прибягват до нечестиво действие*, блудствайки със собствения си баща.

Марта – сестрата на Мария и Лазар. Веднъж тя приема Исус и учениците Му у дома (Лука 10:38-42). Ала нейната сестричка, вместо активно да се включи в шетането, сяда пред вратата на Исус и захласнато слуша проповедта. Марта известно време си мълчи, но накрая нервите ѝ не издържат. Сестра ѝ е малка и глупава. Типично за младостта ѝ е да се залесва по този начин. Ами Исус? Нали е зрял човек. Нали има мъдрост от Бога. Няма ли да се намеси?

Тогава Марта *замисля план*, изцяло продиктуван от чувствата ѝ. Тя се *опитва да упражни влияние* върху Исус, като насочва вниманието му върху нейния проблем и даже му предлага решение: „Кажй ѝ да ми помогне!“ Но в крайна сметка *подходът ѝ е греховен*. Тя се опитва дори да накара Исус да се почувства виновен: „Не те ли е грижа, че сестра ми ме оставя сама да шетам?“

ХРИСТИЯНСКИ ХАРАКТЕР

Марта има категорично мнение. Водена от гняв, тя е убедена, че е права. И през ум не ѝ минава, че може да греши. Затова се опитва да привлече Исус за съюзник. Така Марта се опитва да манипулира самия Господ Бог! Исква да служи, ама да е според нейните стандарти. А всъщност е необходимо само едно нещо – да Му се довери напълно.

Откъде в действителност идват манипулациите? Техен автор е „старовременната змия, която е дявол и Сатана“ (Откр. 20:28). Манипулацията по естеството си е бунт против Бога. Тя отхвърля Неговото върховно господство. Манипулациите са плод на горделиво сърце, което си служи с блудство, нечистота, изкушение, идолопоклонство, чародейство и т.н. А тези неща водят до конфликти, разпри, раздори, ревност и завист. Новият Завет ясно определя такива явления като „делата на плътта“ (Гал. 5:19-21). Всеки, който си служи с манипулации, се впряга в сътрудничество с дявола.

Вследствие на това, че Сарая манипулира Аврам, се ражда Исмаил. Той е потомък на Аврам, ала роден по плътски метод, а не по Божието обещание. Плодът на манипулациите никога не е духовен. Чрез манипулации не можем да направим така, че съпругът ни, децата ни, приятелките ни или който и да било да повярва.

От нечестивото действие на Лотовите дъщери се раждат Моав и Бен-Ами. От тях ще произлязат племената на моавците и амонците. Дълги векове отук насетне тези две племена ще враждуват срещу Божия народ. Войните с тях ще носят смърт и разорение. Манипулациите никога не водят до мир и разбирателство. Те причиняват раздор, омраза и духовно опустошение.

Господ Исус Христос ни показва какво означава да бъдеш антипод на манипулатора. Той води живот в пълно подчинение на небесния Отец.

Ето тук е разковничето. Жената, която не манипулира околните, с удоволствие е подчинила волята си на Исус, защото Той я е освободил от суетните ѝ желания. Тя има тих и кротък дух, защото знае, че нищо не може да я отдели от Неговата любов. Тя таи надежда за бъдещето. Нейната сила е да се радва в милостта и във верността на Господа, понеже те никога няма да се изчерпят.

И подобно на Седрах, Мисах и Авденаго тя винаги е готова да изповяда тази истина: „Господ, комуто служа, може да ме спаси от това зло. И ще ме избави. Ако ли не, аз пак ще Му остана вярна, защото Той го заслужава!“

Нина АТАНАСОВА

17. ДО СЕДЕМТЕ ЦЪРКВИ ОТ ОТКРОВЕНИЕ Ефес 3

След като казва на Ефеската църква, че е загубила първата си любов, Бог им казва и какво трябва да направят: „Спомни си откъде си паднал и се покай. И върши първите си дела“ (Откр. 2:5). С други думи – обърни се назад, прегледай живота си, спомни си как някога в сърцето ти е греела Христовата любов. Припомни си с каква ревност и наслада си четял Божието Слово и как го живееше!

И се покай! Тук Бог говори за покаяние, което се отнася не за вярващите, а за вярващите в Ефес. То се отнася и до нас. Да преценим къде и какво сме сбъркали или сме се отклонили някъде от стария път. Да си припомним, че в дадено нещо сърцето ни не е напълно право пред Бога. Апелът е да се поправим и да не повтаряме грешките си!

Следва предупреждение: „Ако ли не, ще дойда при тебе и ще вдигна светилника си от мястото му, ако не се покаеш.“ Ако не се покаеш, Бог ще вдигне благодатта и Своя Дух. Затова нека прегледаме светилника си. Дали той свети или не? Дали не е започнал да пуши? Дали светлината му не е станала по-слаба? Христос ни обещава, че няма да угаси замъждял фитил. Колкото и да сме се отклонили, Той ни чака да се върнем. А после отново следва същият важен призив към всички: „Който има Духа, нека слуша какво говори Духът на църквите!“

„На този, който победи, ще дам да яде от Дървото на живота, което е сред Божия рай.“ Поради грях човек е загубил Божия рай на земята, но той може да го получи на небето, ако с Божия помощ устои и победи. Ако не се поддаде на Сатана и не се отклони, а до края на живота си остане верен Христов последовател.

Това е писмо не само до Ефеската църква. То се отнася до всяка друга църква. Важи и за моята, и за твоята църква. Важи и за всеки човек – за теб и за мен, защото изречението започва с думите „на този“ – тоест на всекиго.

Кой е победител? Победител е онзи, който е повярвал в Исус Христос като в Бог, който Го е приел за свой личен Спасител, покорил се е напълно на волята му и Му остане верен до края на живота си. Тоест онзи, който не загуби първата си любов към Бога. Исус казва: „Който устои до край, той ще бъде спасен“ (Мат. 10:22). Апостол Павел също ни напомня, че „ако устоим, ще царуваме с Него“ (II Тим. 2:12).

След Ефес в продължение на три дни групата ни продължи да пътува в горещината. Кръстосвахме азиатската част на Турция. Августовското слънце печеше безмилостно. Посетихме цели осем града, светини за нас. В местата, които посетихме, с изключение на Перга и Сардис, нямаше дори дръвчета, а само нагорещени камъни и мрамор.

Нещата, които бяхме видели само допреди три дни, сега бяха нещо

абстрактно, теоретично, далечно и отминало. Написано само в книгите. През тези три дни обаче то бе станало реалност. Бяхме видели възстановени храмове, улици, театри, стадиони, библиотеки – част от древни градове. Пред нас бяха оживели светите люде – първите мъченици за вярата с тяхната силна вяра като Антипа, Поликарп, апостол Йоан. Бяха оживели и първите църкви – „златните светилници“, както ги нарича Слово то, пръскали Христовата светлина сред онзи гнил и пропаднал свят.

Тези осем града някога са били красиви и богати, а жителите им са живели в охолство. Именно сред тях Бог поставя Своите „златни светилници“ – седемте църкви, които пръскал Христовата светлина в онзи порочен свят. От загриженост за тях чрез апостол Йоан обаче е изпращал писмата си до тези седем църкви. Той избличава пет от тези църкви и отправя апел за покаяние, като ги предупреждава, че ако не се покаят, ще вдигне светилника си от тях – тоест ще се оттегли от тях.

Днес в нито един от тези градове, с изключение на Смирна и Филадельфия, които са останали верни на Бога, няма християни. Участиа и на самите градове не е по-добра. Тъжно ми бе да гледам само руини. Разсъждавах, неволно правех аналогия и си мислех колко верни са Божиите думи, че е „страшно да падне човек в ръцете на живия Бог“ (Евр. 10:31).

Цвете КУЛИЧЕВА

ЗОРИЩА

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

Редактор-уредник: п-р Христо Куличев

Редакционна колегия:
п-р Данаил Игнатов, п-р Станислав Алексиев,
Радостин Марчев, Олег Константинов,
Тодор Велчев, Влади Райчинов

Дежурен редактор: Влади Райчинов

Коректор: Милена Темкова

Предпечат: Олег Константинов

Печат: АБА Принт ЕООД

Адрес на редакцията:

Фондация „Духовност и милосърдие“
София 1225, ул. „Богдан Моцев“ №2
тел.: 02/ 839 4117

ISSN 0861-3826